

WSPÓLNY ŚWIAT, WSPÓLNE WYZWANIA!

Pakiet edukacyjny dla uczniów szkół średnich.

Pakiet edukacyjny jest przeznaczony dla młodzieży szkół średnich i jest zgodny z programem nauczania ogólnego. Celem pakietu jest rozbudzenie zainteresowania młodzieży tematyką globalną i wyrobienie wrażliwości na problemy krajów Południa, które również w naszej globalnej rzeczywistości dotyczą ludzi Północy.

Elementy składowe pakietu:

1. Zestaw 10 arkuszy obejmujących następujące tematy:

1. Myśl globalnie, jedz i działaj lokalnie.
2. *Land grabbing* w krajach Południa.
3. Kamerun, aby zaspokoić podstawowe potrzeby swoich obywateli musi importować mleko i jego przetwory.
4. Prawa człowieka.
5. Globalizacja.
6. Milenijne Cele Rozwoju.
7. Pomoc Rozwojowa dla krajów Południa.
8. Odpowiedzialna konsumpcja i Sprawiedliwy Handel.
9. Czy inżynieria genetyczna i Zielona Rewolucja mogą zlikwidować na świecie głód?
10. Oblicza korporacji w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego.

2. Zestaw ćwiczeń:

Zestaw ćwiczeń ma na celu utrwalenie i uzupełnienie przekazanych podczas zajęć treści. W zestawie ćwiczeń zostały wykorzystane zadania angażujące umiejętności pracy z tekstem – w tym czytanie ze zrozumieniem, wyciąganie wniosków. W zestawie znajdują się:

- Metaplan.
- Gra symulacyjna „Filiżanka kawy”.
- Gra „Targ afrykański”.
- Puzzle „Jedna globalna korporacja w USA związana z systemem żywnościowym”.

3. Scenariusz zajęć dla uczniów szkół średnich.

Wstęp

Żyjemy na jednej planecie zamieszkaanej przez prawie 7 miliardów ludzi. I czy tego chcemy czy nie, wszyscy od siebie współzależymy w większym lub mniejszym stopniu. Otacza nas ten sam świat, na który mamy duży wpływ. Ale czy wszyscy jednakowy? Nie! Świat ten jest podzielony na Globalną Północ i Globalne Południe, a granicą oddzielającą te dwie grupy państw jest bieda. I chociaż ubóstwo występuje również w bogatych krajach Północy, to jest ono nieporównywalne z ubóstwem krajów Południa. Bieda w krajach Południa wynika ze złożonej sytuacji społeczno-politycznej i wszechobecnego wpływu krajów Północy na warunki życia mieszkańców Południa. Ale największym problemem w krajach Globalnego Południa jest nie tylko niski poziom życia, ale brak szans za zmianę tego stanu, ponieważ rozwój krajów Południa jest utrudniony przez niesprawiedliwe reguły gospodarki wolnorynkowej narzucone biednym przez bogatych. Wysoki poziom automatyzacji procesów produkcyjnych uniezależnił kraje Północy od taniej siły roboczej z Południa. W tym kontekście produkowane towary, jak również produkty żywnościowe eksportowane przez kraje Północy, są tańsze od towarów produkowanych lokalnie i powodują upadek miejscowych producentów. Do stagnacji miejscowych gospodarek przyczynia się również masowy wykup najżyźniejszych gruntów pod uprawy przemysłowe (agropaliwa zwane niesłusznie biopaliwami) z przeznaczeniem na eksport. Powoduje to pozbawienie ludności wiejskiej

źródeł utrzymania, liczne przesiedlenia drobnych rolników i rdzennych mieszkańców tych ziem, którzy nie są w stanie zachować swych gospodarstw i pastwisk i ostatecznie zmuszeni są do migracji, najczęściej do miast. W ten sposób na ich obrzeżach tworzą się dzielnice nędzy zwane slumsami. Problem głodu w dzisiejszym świecie nie jest spowodowany brakiem lub niedoborem żywności, lecz jest wynikiem przede wszystkim braku dostępu do żywności. Bezpośrednimi przyczynami tego zjawiska jest niesprawiedliwa dystrybucja żywności i innych dóbr, zawłaszczanie ziemi, brak środków finansowych na import żywności i innych produktów, brak wydajnych technologii i środków produkcji oraz niewłaściwa polityka rolna zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i lokalnym. Co więcej, w ten sposób łamane jest jedno z podstawowych praw człowieka jakim jest prawo do żywności. Prawo każdej osoby do wyżywienia się, a dla tych, którzy żyją z rolnictwa oznacza również prawo do pracy w zgodzie z zasadami zrównoważonego rolnictwa i zapewnienie odpowiednich dochodów.

Coraz większą popularność wśród osób zaangażowanych w walkę z głodem oraz w opinii światowej zyskuje koncepcja **suwerenności żywnościowej (ang. food sovereignty)**. Idea ta została stworzona i przedstawiona po raz pierwszy w latach 90. XX w. przez międzynarodowy ruch rolników Via Campesina.

Zgodnie z tą ideą suwerenność żywnościowa jest powszechnym prawem, które pozwala poszczególnym krajom, bądź grupom krajów, prowadzić politykę rolną dostosowaną do potrzeb lokalnych społeczności. Wierzy się w potencjał lokalnego rolnictwa, którego produkcja trafia na rynki regionalne i lokalne. Odrzuca się dotychczasowe podejście, które opiera się na zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego poprzez zwiększenie międzynarodowej wymiany handlowej, która jak dotąd okazała się nieskuteczna w walce z głodem. Opowiada się za sprawiedliwym podziałem środków produkcji wśród rolników i jeśli to konieczne to poprzez reformę agrarną i redystrybucję* ziemi. Promuje się takie techniki uprawy, które pozwalają rolnikom na zachowanie niezależności, popiera rolnictwo ekologiczne. Podkreśla się rolę kobiet w społeczeństwie.

Koncepcja ta zdobywa coraz większe poparcie wśród organizacji pozarządowych i ruchów społecznych na całym świecie oraz rządów poszczególnych państw. Także polskie organizacje pozarządowe postanowiły przyłączyć się do tej inicjatywy. W styczniu 2010 roku Polska Zielona Sieć wspólnie z Polskim Klubem Ekologicznym Kołem Miejskim w Gliwicach rozpoczęła kampanię informacyjną „Wyżywić świat” na rzecz suwerenności żywnościowej i zrównoważonego rolnictwa.

W 2000 roku na szczycie ONZ Polska podpisała Deklarację Milenijną, przyjmując na siebie zobowiązanie realizacji Milenijnych Celów Rozwoju.

Do czego zobowiązała się Polska? Do zmniejszenia głodu i ubóstwa, do umożliwienia edukacji dzieciom, do lepszego dostępu do służby zdrowia, do walki z AIDS, do ochrony środowiska i wreszcie do budowy partnerstwa między narodami na rzecz rozwoju.

Kiedy popatrzymy na świat od strony liczb, pokazuje on nam swoje straszne oblicze, którego na co dzień sobie nie uświadamiamy. Ponad 1 miliard ludzi na świecie cierpi głód i niedożywienie, z czego ponad 90% żyje w krajach Południa i to w przeważającej większości na terenach wiejskich. Co 4 sekundy ktoś na naszej planecie umiera z powodu głodu i powiązanych z nim przyczyn. Co 1 minutę umiera 1 kobieta w ciąży, czyli 1440 kobiet dziennie. Codziennie umiera 6 tysięcy dzieci z powodu braku dostępu do wody pitnej. Co 5 dziecko na świecie nie chodzi do szkoły, a 11 milionów dzieci rocznie umiera na uleczalne choroby. Takich katastroficznych liczb można podać jeszcze dużo więcej. Czy taka sytuacja jest zgodna z ludzką godnością? Czy taki obraz świata chcemy zostawić przyszłym pokoleniom? Czy jest coś, co możemy zrobić, aby zahamować ten niebezpieczny trend wyzysku i upokarzania słabszych? Popatrzmy jaki kształt ma współczesny świat – czy możemy żyć z taką świadomością?

Głód a niedożywienie

O niedożywieniu mówimy wtedy, gdy przyjmowana dawka kalorii jest niższa niż minimalne potrzeby energetyczne organizmu. Potrzeby te odpowiadają ilości energii niezbędnej do wykonywania lekkich czynności oraz minimalnej dopuszczalnej wadze ciała przy danym wzroście. Terminów „głód” i „niedożywienie” można używać zamiennie.

* **Redystrybucja** – ponowna dystrybucja, ponowny podział dóbr materialnych między członków społeczeństwa, ponowne rozdzielenie czegoś.

Źródła:

→ Europejska Koordynacja Via Campesina, styczeń 2010

→ Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO)